יום ד', כ"ט בטבת תשע"א (05 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שבוע שמח ושבוע טוב!

*אתמול, **כ"ח בטבת**, הוא יום פטירתו, בשנת תרפ"ז 1927-5687, של **אשר צבי גינצברג**, דמות מרכזית ב"שיבתנו ציונה" בדורות האחרונים. **אחד העם**, כינוי הספרותי של גינצברג, היה מראשי **חובבי ציון** ואבי הציונות הרוחנית.*

לפי מושגו של גינצברג, שחי באודסה שבאוקראינה, "חיבת ציון" אינה רק חלק מהיהדות אלא היא היהדות גופה בשלמותה, ואינה תלויה באדמת ארץ-ישראל(!) בגשמיותה אלא ברוחניותה. הוא התנגד לשיטה של הרפורמים שאותה המציאו יהודי גרמניה, וקורא לה "עבדות מתוך חירות" - חירות מדינית שנוסדה על עבדות הרוח. פתרון תחיית האומה הוא לעשות את ציון מרכז לאומי אשר אליו ישאף עם ישראל לשוב לתחיה, תחיית הלבבות, ולהתפתח מחדש ברוח חופשית בחיים לאומיים על יסודות אנושיים כלליים. [מקור]

ביום שבו מעלים את זכרו של 'אחד העם' לברכה, ניתן ל'ילד' לדבר בשמו. הנ"ל נכתב ע"י גינצברג לפני 120 שנה, בשנת תרנ"א:

בין הדברים המבדילים בין קודש לחול אפשר לחשוב גם את זה: ב**חול**, המטרה מחבבת את האמצעים על הרוב רק במידה שהם אמצעים אליה, ועל כן אנו משנים ומחליפים את האמצעים לפי צורך המטרה, וכשבטלה המטרה בטלים האמצעים מאליהם; אבל ב**קודש** המטרה מקדשת את האמצעים קדושה לעצמם. ועל כן אין משנים ומחליפים אותם עוד, וכשבטלה המטרה אינם בטלים עמה, אלא מחליפים אותה באחרת לפי צרכם. במלים אחרות: בחול, אנו שומרים את הקליפה בשביל התוך וזורקים את הקליפה אחרי שאכלנו את תוכה; ובקודש, מעלים את הקליפה למדרגת התוך ושוב אין מורידים אותה גם אם תוכה נחר, אלא עושים לה תוך אחר חדש.

המצרים הקדמונים היו משתמשים בימי חגים ידועים רק בכלי אבן. מנהג זה נשאר להם לנחלה מאבותיהם הראשונים שחיו 'בזמן האבן', בזמן שלא ידעו עוד בני אדם להשתמש בחומרים אחרים והיו עושים כל כליהם מאבן. ואעפ"י שלמדו אחרי כן לעשות להם כלים מחומרים יותר טובים החליפו אמנם בנקל בימות החול את האמצעי הגרוע בטוב ממנו, אבל בימי קודש לא נועזו להוציא ישן מפני חדש, כי פה היה האמצעי עצמו לדבר שבקדושה, וכהני מצרים בוודאי ביקשו ומצאו לדבר טעמים גדולים על-פי הסוד - כלומר, ביקשו ומצאו מטרה חדשה לאמצעי שנתיישן, תוך חדש לפנים שנתרוקנה.

ואנחנו – מפני מה אנו כותבים ספרי תורה דוקא על קלף ובידי אדם, וצורת הספר דוקא כמגילה? כל הטורח הזה למה 400 שנה (עכשיו כבר קרוב ל-550 שנה. מג) אחר גוטנברג? מפני שכן היו אבותינו עושים כל ספריהם בזמן שבית המקדש היה קיים, בזמן שלא נודעו עוד בעולם אמצעים אחרים טובים מאלה [ואני בשתיקה... מג]. ואנו משתמשים אמנם לספרינו הפרטיים בהאמצעים החדשים הטובים, אבל בספרים הנועדים לעבודת הקודש – הכל קודש, וגם אמצעי הכתיבה בכלל.

"כִּי לֹא-יִטֹּשׁ ה' עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום גשום (אך נעים!) לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', כ"ט בטבת תשע"א (05 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

את ההבדל הזה אנו מוצאים גם בין הספרים עצמם. ספרי חול אינם אלא אמצעים ללמד על ידם איזה תוכן ידוע. קליפות של הרעיונות האצורים בם. ועל כן, כל מה שהתוכן הולך ומתפרסם, כן הספר הולך ונשכח, והספרים היותר נכבדים בתולדות ההתפתחות השכלית של המין האנושי, שתוכנם היה לקניין כללי לכל הדורות, מונחים בביבליוטיקות בקרן זווית ואינם נפתחים אלא לעתים רחוקות. לימודי קופרניקוס וקפלר וניוטון נדרשים בבתי הספר לתינוקות של בית רבם. אבל גם בין חכמי הטבע נמצאים רק מעטים ששאבו את הלימודים האלה ממקורם הראשון, מספרי בעליהם. וספרי אפלטון, זה הים הגדול שמימיו אנו שותים עוד גם היום ע"י צנורות שונים, כמה יפנו אליהם עתה וכמה יידעו גם את שמותיהם...?

אמנם, תוגה [מודה שהייתי צריך לשאול מישהו מה זה... מג] חרישית תתעורר בלבנו בראותנו כי גם ילדי הרוח לא לעולם יחיו, כי ברבות הימים הכל נשכח אחר שמלא את תעודתו, וקרוב להאמין שבעלי הספרים האלה, לו היתה הברירה בידם, היו מבקשים שלא יתפרסמו כל-כך לימודיהם ולא ישתכחו ספריהם. אבל הברירה לא היתה בידם, ואם הלב מתעצב, ההגיון מוצא שכן צריך להיות, כי אחר שאכלנו את התוך, אין לנו חפץ עוד בקליפתו.

אלה הם ספרי חול ... אבל **ספרי קודש** אינם כן. פה התוכן מקדש את הספר ואחרי כן נעשה הספר עיקר ותוכנו טפל לו. הספר עומד וקיים לעד, ותוכנו הולך ומשתנה עם החיים וההשכלה. מה לא מצאו בני אדם בספרי קדשנו מימי פילון ועד היום? באלכסנדריא מצאו בם את אפלטון, בספרד מצאו בם את אריסטו, המקובלים מצאו את שלהם, בעלי דתות אחרות את שלהם, ואיזו מלומדים מאמינים מצאו בם גם את קופרניקוס ודרווין? – כל אלה בקשו בכתבי הקודש רק את האמת, כל אחד את האמת שלו, וכולם מצאו מה שבקשו, מצאו בעל כרחם, כי אם לא היו מוצאים, לא היתה האמת אמת או כתבי הקודש לא היו קודש.

ולמרות כל זאת ...
ישנם בקרבנו "מתקנים" החושבים שאפשר לנו להסיר את הקליפה מעל הדת, את המצוות המעשיות, ולשמור רק את תוכה, את הדעות המפשטות, או להסיר את הקליפה מעל כתבי הקודש, את לשונם, ולשמור רק את תוכם בהעתקות אירופיות. אלו ואלה לא ישימו אל לב כי החבית הישנה בצורתה הישנה היא הקדושה וכל אשר בה יקדש בעבורה, אף כי תתרוקן ותתמלא חדש מזמן לזמן; וכי להפך – אם תישבר החבית או תקבל פנים חדשות, יפוג גם טעם היין אף אם ישן נושן יהיה.

אל זאת לא ישימו לב המתקנים, אבל העם בכללו התנהג תמיד כאילו הרגיש זאת בנטיה טבעית: לא הרבה להתנגד לחכמיו אשר מלאו את חביתו יין חדש מגפן נכריה, כהרמב"ם וסיעתו, ולא נמנע גם מלהקדישם ולהעריצם. אבל הקראים ודומיהם, אשר נועזו לשלוח ידם בחביתו ולשנות פניה לפי ראות עיניהם – אותם הרחיק בכל תוקף, אעפ"י שהרבו להלל לפניו את יינם, כי הוא היין הישן, המשומר, שלא חלו בו ידיים.

"כִּי לֹא-יִטֹּשׁ ה' עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום גשום (אך נעים!) לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', כ"ט בטבת תשע"א (05 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ילעגו להם המלעיגים על שמירת החבית כאוות נפשם - התולדות שיצאו משמירת היין באות ומטפחות על פניהם.
['כל כתבי אחד העם']